

ABSTRACT

The project “Organizing a National Conference--Socially-engaged University (the 3rd Phayao Research and Conference)” aimed at being an exchanging and synthesis arena of the area-based research, of which the area-based research in Phayao province was the starting point. Our purposes also include following up, presenting, publicizing and establishing a learning package of the area-based research for our network both local and international, all of which were downstream activities for exchanging and synthesis the knowledge of the area-based research’s development in Phayao province, which is the venture capital and collaboration between The Thailand Research Fund (TRF) and The University of Phayao (UP). The collaboration work has established since 2012. The past projects were the holistic development of the area-based research in Phayao province. The knowledge synthesis includes speech, research presentation, fieldtrips and the lesson learned. There were network from Walailak University, Prince of Songkla University, Ubon Ratchathani University, Lampang Rajabhat University, and Uttaradit Rajabhat University took part in the meeting. The results of the conference revealed that we were able to synthesize the lesson learned of the development of the research in Phayao province of both UP and TRF since the establishment of the University in 2010. As for the performance resulted from the venture fund operation are as follows: 1) it is able to enhance both the system and supportive mechanism of ABC research in Phayao province to be ABCreative Center, which has been promoted by the university to change a status from project base to a division under the regular university’s administrative structure; 2) Between 2012 and 2014, the 47 area-based projects were developed, including more than 220 researchers, of which the details are provided in the synthesis of the lesson learned in “Phayao 2014”. The main concepts drawn from the conference suggested the developmental trend of socially-engaged universities as a mainstream for the global higher education, at which the implementation would be either each university’s preference or network such as Asia Engage, whose operation has been done systematically, including fund raising, networking, and knowledge exchanging. As for Thailand, there have been the intense operation, yet mainly individually. Hence, an attempt to establish the national socially-engaged university network organized by the National Think Tanks Foundation. What has been done consists of the establishment of socially-engaged academic. Next, the development of network to reach the full-operation scale, including networking, academic quality development, the expert development and so

on, will be in practice. As for the lesson learned of the University of Phayao, the university has tried to gear up the university in order to meet its philosophy concerning the full-scale serving community and area. This can be begun with announcing the policy and strategy relating to 1 School 1 District, resource management both in budget and human resources, support for and cooperative with private sections, which, obviously, the collaborative work with TRF. It is agreed that TRF works so well with the policy and strategy of UP that the development of research projects and researchers can be done in leaps and bounds within the course of 2 years. Lesson learned are as follows:

1) Socially-engaged university is a trend in academic performance, which is a result of the question raised by society concerning the establishment of the university to what extent it serves community, apart from teaching.

2) The development of academic institutes in serving society relates to integrity and dedication. The chief executive must have vision and earnestness as well as having policies that support working. There should be budget allocation as well as human resources allocation in order to work most effectively. In addition, there should be awards. Lastly, the performance should be synthesized and managed the work in the next round.

3) The research development to develop the area is a social mainstream supporting socially-engaged university. The organizations and the working team must be set up; the budget should be allocated to the unit; the university's current potential analysis must be carried out; the organizing of the activities for enhancing the knowledge and development of the researchers must be fitted with the context of the institutes. Also, development of the system and the research managerial personnel in the Schools, which are considered the keys to success, must be implemented. These are dependent on following conditions. The chief executive must have broad vision and be determine. The organization should be flexible. As for the research affairs, there should be the full time research manager who will be in charge of taking care of research affairs passed by the chief executive. All in all, there should be the experienced external organizations that will support the development of research holistically.

Key words: socially-engaged university, area-based research, academic conference

บทนำ

งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ เป็นงานวิจัยรูปแบบใหม่ที่พัฒนาโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เมื่อปี พ.ศ. 2550 เพื่อตอบโจทย์การแก้ปัญหาของพื้นที่ภายใต้ชื่อ ABC: Area-Based Collaborative Research โดยเน้นการสร้างให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือของภาคีพัฒนาต่างๆในพื้นที่และการใช้ข้อมูลความรู้จากงานวิจัยเป็นเครื่องมือชี้นำทางการพัฒนาของพื้นที่ หน่วยของพื้นที่คือ “จังหวัด” โดย สกว. ได้พัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยหลายรูปแบบกระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย

ในปี พ.ศ.2553 สกว.ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่จะสนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เนื่องจากเล็งเห็นว่ามหาวิทยาลัยเป็นกลไกการพัฒนาที่มีภารกิจหลักในด้านการสร้างสรรค์ความรู้อยู่แล้ว อีกทั้งมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลน้อย ทำให้มหาวิทยาลัยมีภาวะ “เสถียร” พอที่จะทำให้กระบวนการสะสมความรู้ตกผลึกเกิดเป็นปัญญาเพื่อการพัฒนาพื้นที่ได้ หากเราสามารถร่วมกันหนุนเสริมให้มหาวิทยาลัยมีระบบบริหารจัดการการวิจัยที่แข็งแกร่ง มีระบบข้อมูลและองค์ความรู้ที่สามารถตอบโจทย์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน มหาวิทยาลัยจะสามารถเป็นที่พึ่งด้านสติปัญญาให้กับภาคีพัฒนาในจังหวัดได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ สกว.จึงได้เริ่มทดลองการทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย 7 แห่ง เพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานในบริบทที่หลากหลายโดยอาศัยกลไกของสถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นตัวขับเคลื่อน โดยมีมหาวิทยาลัยพะเยา (มพ.) เป็นหนึ่งในสถาบันเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนา Capacity Building ด้านงานวิจัยและพัฒนาทั้งระบบให้กับมหาวิทยาลัย

สกว.และมหาวิทยาลัยพะเยา ได้จัดทำบันทึกความร่วมมือระยะแรก 3 ปี ในระหว่างปี พ.ศ. 2555-2557 โดยมีความมุ่งหมายร่วมกัน 3 ประการ

1. เพื่อพัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ในสายวิชาชีพสังคมและการพัฒนาพื้นที่จังหวัดของมหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อสร้างความรู้และข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดพะเยา
3. เพื่อสร้างนักจัดการการวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีทักษะในการพัฒนาโจทย์วิจัย ควบคุมคุณภาพงานวิจัยและการทำงานของนักวิจัยให้สามารถเดินควบคู่และตอบสนองโจทย์ความต้องการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ได้

มีการสนับสนุนงบประมาณร่วมกันสัดส่วน 1 : 1 ปีละไม่เกิน 1 ล้านบาท รวมฝ่ายละ 3 ล้านบาท โดยมหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการ “เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบสร้างสรรค์” และมอบหมายบุคคลคือ ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา สังกัด คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นหัวหน้าคณะบริหารโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือ และมีกองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นหน่วยสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร โดยผลงานที่สะท้อนความก้าวหน้าใน 2 ปีแรกของการทำงาน 3 ด้าน คือ

- 1) การสร้างความสัมพันธ์ของกลไกพัฒนาพื้นที่ทั้งที่เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่และส่วนที่เป็นกลไกความรู้และเครือข่ายที่เป็นทุนเดิมของมหาวิทยาลัยร่วมกับจังหวัดในกลุ่มงานด้านเกษตร โดยร่วมกับหน่วยงานจังหวัดในการพัฒนาแผนแม่บทข้าวอินทรีย์จังหวัดพะเยา และการทำงานร่วมกับจังหวัด

ผ่านงานยุทธศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทยภายใต้โครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แบบ ABC ในการเชื่อมโยงแผนงานของมหาวิทยาลัยในโครงการ 1 คณะ 1 โมเดล ที่ผลักดันให้คณาจารย์ในคณะต่างๆลงพื้นที่ในการบริการวิชาการ การเชื่อมโยงการเรียนการสอนในพื้นที่ตำบลเป้าหมายของจังหวัดโดยใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัย

2) การกำหนดกรอบการทำงานและพัฒนาโจทย์วิจัย สกว.ร่วมกับมหาวิทยาลัยได้หารือในกรอบการทำงานในแต่ละปี เกณฑ์งบประมาณ ตลอดจนการเลือกประเด็นที่สามารถทำได้งานและสร้างการรับรู้ของงานวิชาการกับภาคีพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม และได้จัดกระบวนการพัฒนารอบและโจทย์วิจัยในแต่ละปี และการจัดกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการ ติดตามสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผลงานโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผลักดันให้มีการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการประจำปีของมหาวิทยาลัยพะเยาตั้งแต่ปี พ.ศ.2555-2556 เพื่อวางรากฐานงานวิจัยเชิงพื้นที่ทั้งในจังหวัดพะเยาและสร้างเครือข่ายนักวิจัยที่สนใจงานวิชาการรับใช้สังคม/พื้นที่ งานวิจัยเชิงพื้นที่ในระดับประเทศ

3) ด้านการพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยพบว่า ได้มีการดำเนินงาน (1) การประมวลและวิเคราะห์ภาพรวมงบประมาณวิจัย แหล่งงบประมาณ การกระจายตัวของทุนวิจัยจำแนกตามคณะของมหาวิทยาลัยพะเยาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550-2554 และจัดทำเป็นข้อมูลขั้นต้นเสนอต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในการวางแผนและวางระบบการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัย (2) การจัด Forum พบปะผู้บริหารคณบดี นักวิจัย ทั้งระดับภาพรวม และจัด forum ABC เยี่ยมคณะเพื่อแนะนำการทำงานของหน่วยจัดการเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบสร้างสรรค์ และแลกเปลี่ยนมุมมองการทำงานร่วมกับผู้บริหารและคณาจารย์ผู้สนใจระดับคณะและวิทยาลัย ทำให้โครงการฯได้ข้อมูลศักยภาพ ข้อจำกัด ช่องทางในการพัฒนาระบบสนับสนุนงานวิจัย และโครงการฯ ได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าวให้ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย ทั้งรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ และผู้อำนวยการกองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารคณะ มีข้อมูลสถานการณ์การวิจัยของมหาวิทยาลัยและใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงระบบจัดการของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การผลักดันให้เกิดการแก้ไขระเบียบการใช้เงินกรณีการร่วมทุนกับหน่วยงานภายนอก การกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ขอรับทุนและกรอบวงเงิน/ระยะเวลาของโครงการ การจัดกระบวนการพัฒนาข้อเสนอโครงการและผลงานวิจัยตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยร่วมแลกเปลี่ยนกับนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเชื่อมโยงโครงการที่เป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับการทำงานโครงการภายใต้ปณิธาน “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” ของมหาวิทยาลัย อาทิ โครงการ 1 คณะ 1 โมเดล มาพัฒนาต่อเนื่องเป็นการสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาคณะในการพัฒนาพื้นที่ด้วยวิชาการในปี พ.ศ.2557 รวมถึงการสร้างฐานการทำงานเพื่อตอบโจทย์ยุทธศาสตร์สำคัญของพื้นที่เรื่อง การพัฒนากว๊านพะเยา โดยมีการสนับสนุนจาก สกว. ทั้งด้านงบประมาณและการสนับสนุนวิชาการร่วมกับมหาวิทยาลัยพะเยาอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 2 ปี (พ.ศ. 2555-2556) วงเงินงบประมาณ 10.3 ล้านบาท มีผลงานดังนี้